

Ҳанафий уламолар, хусусан Абу Юсуф ва Муҳаммадлар наздида муқим ва мусофир, соғлом ва бетоб кишилар орасида фарқ йўқ. Яъни, муқим ҳам, мусофир ҳам, соғ ва касал киши ҳам куннинг ярмидан олдин – заволгача рўза тутишни ният қилиб олишлари мумкин .

Шофеъийлардан бошқа жумҳур уламолар рўза тутиш учун ният қилиш шартлигини таъкилашган. Сабаби хоҳ Рамазон ойи, хоҳ бошқа рўза бўлсин, булар ибодатдир. Ибодат фақат ният билан тўғри бўлади. Шофеъийларга кўра, рўзанинг нияти рукндир. Уларга кўра, банда рўза давомида еб-ичишдан тийилиши лозим бўлганидек, ният қилиши ҳам талаб этилади.

Аксар уламолар Рамазон ойининг ҳар бир куни учун алоҳида ният қилиш шартлигини айтишган. Сабаби ҳар кунлик ибодатга алоҳида ният қилинади. Аммо моликийлар бир ойлик Рамазон рўзасини бир ният билан тутиш жоиз эканини айтишган.

لَحَدِ اِذَا مَلَ سَوَّوْهُ لَعْلَعْلَلْ لِي لَصَّه لَلْ لُؤْسَرَّرْنَا كُ: تَلَا قَاهَنْعُهُ لَلْ لِي ضَرَّه شَائِعَنْ وَعَو
اَنْ يَلَعْلَعْلَحَدَفُ: عَيْكَ وَدَارُ: مَائِاصْ يَنْ اِل: اَنْ لُقْ اِذَا فُ مَاعَطُ مَكْدَنْعَلَه: لَاقِيَّ لَع
لَاقِيَّ هَيْنَدَا: لَاقْفَكُلْ هَانَسَبَحَفُ سَيْح اَنْ لِي دَهْهُ لَلْ لُؤْسَرَّرَاي: اَنْ لُقْ رَخَا مَوْي
يَعْفَا شَلَاوْ دَمَحَاوْ يَّيَّئِاسِنَّ لَاوْ دُوَادُ وُوبَاوْ مَلْسُمْ هَاوْرَ رَطْفَاوْ اَمَائِاصْحَبْصَاَفُ: عَحْلَط
يَنْ طُقْرَادِلَاوْ نَابْحُنْ بَاوْ

Оиша розийаллоҳу анҳодан ривоят қилинади: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам менинг олдимга кирсалар, “таомингиз борми?” деб сўрардилар. Агар биз: “Йўқ”, десак, “у ҳолда мен рўзадорман”, деб айтардилар. Вакийъ (ривоятида): “У зот бошқа куни менинг олдимга кирдилар. Биз: “Эй Расулуллоҳ, бизга ҳайс совға қилинди, уни сизга олиб қўйгандик”, деганимизда, у зот: “Ундай бўлса, уни олиб кел”, деганлар”ни зиёда қилган. Талҳа айтади: “У зот рўзадор ҳолларида тонг оттирган эдилар, кейин рўзаларини очиб юбордилар” (Муслим, Абу Довуд, Насоий, Аҳмад, Шофеъий, Ибн Ҳиббон ва Дорақутний ривояти).

“Ҳайс” хурмо, қурт ва ёғ қўшилиб тайёрланадиган таом. Бу таомни тайёрлашда қурт ўрнига ун ишлатиш ҳам мумкин.

Ушбу ривоятдан нафл рўзалар учун кундузи ният қилиб олиш жоизлиги маълум бўлади. Бунинг учун куннинг аввалида таом ва ичимликдан тийилиш шарт. Қолаверса, аввал рўза тутиш нияти бўлмаган одам кун давомида рўзани очувчи ишлардан тийилган ҳолда ният қилиб олиши мумкин. Агар нафл рўза учун заволдан сўнг ният қилинса, бундай рўза

тўғри бўлмайди.

Шунингдек, мазкур ривоятга кўра, нафл рўза тутган одамнинг ихтиёри ўзида бўлиб, у хоҳласа, рўзани очиб юбориши мумкин. Бироқ, Абу Ҳанифа, Молик Ҳасан Басрий, Макхул ва Нахаъийларга кўра, ким нафл рўзани очиб юборса, унинг қазосини тутиши вожиб бўлади. Бунга улар Дорақутний ва Байҳақий Оиша розийаллоҳу анҳодан келтирган ривоятни далил қиладилар.

Тошкент шаҳар Шайхонтохур тумани бош

имом хатиби Одилхон қори Исмоилов